

- بیماری ویروسی زیکا از انتقال ویروسی توسط پشه های آئدس^۱ ایجاد میشود.
- افراد مبتلا به بیماری ویروسی زیکا معمولاً دچار تب خفیف، خارش پوستی (exanthema) و تورم شده و این علائم بین دو تا هفت روز باقی میمانند.
- در حال حاضر، درمان یا واکسنی برای این بیماری وجود ندارد.
- بهترین روش پیشگیری، جلوگیری از گزش توسط پشه ها است.
- ویروس مذکور در مناطق آفریقایی، آسیایی، اقیانوس آرام و کشورهای آمریکایی شایع میباشد.

معرفی

ویروس زیکا، یک ویروس نوپدید قابل انتقال توسط پشه است که اولین بار در سال ۱۹۴۷ در اوگاندا در گونه ای از میمونها (رسوس) از طریق شبکه نظارت بر بیماری تب زرد وحشی^۲ شناسایی شد و سپس در سال ۱۹۵۲ در اوگاندا و جمهوری تانزانیا بر روی انسان ها مشاهده گردید. طغیان بیماری ویروسی زیکا در کشورهای آفریقایی، آمریکایی، آسیایی و اقیانوس آرام ثبت شده است.

- جنس: Flavivirus
- ناقل: پشه های آئدس (که زمان گزش آنها معمولاً بین ساعات صبح تا بعداز ظهر و یا عصر میباشد)
- مخزن: نامعلوم

علائم و نشانه ها

دوره نهفتگی یا کمون این بیماری (از زمان مواجهه تا بروز علائم) مشخص نیست، اما احتمالاً چند روز بطول می انجامد. علائم آن شبیه به دیگر بیماریهای ناشی از Arbovirus ها از جمله تب دنگ^۳ بوده و شامل تب، خارش، تورم و درد عضلانی و مفاصل همراه با سردرد و بی قراری میباشد. این علائم معمولاً خفیف بوده و بین دو تا هفت روز باقی میمانند.

در خلال طغیان گسترده بیماری در جزایر پولینزی فرانسه و برزیل (بترتیب در سالهای ۲۰۱۳ و ۲۰۱۵)، مسئولین کشوری سلامت از موارد بالقوه اختلالات سیستم عصبی و خود/ایمنی^۴ در مورد ویروس زیکا گزارش داده اند. اخیراً مسئولین سلامت محلی در برزیل، شاهد افزایش موارد ابتلا به ویروس زیکا در بین مردم، و نیز تولد نوزادان مبتلا به میکروسفالی در شمال برزیل بوده اند. سازمانهای تحقیق کننده روی طغیان بیماری زیکا به شواهد روزافزونی در مورد ارتباط ویروس زیکا با میکروسفالی دست یافته اند، اگرچه برای فهم رابطه ویروس زیکا با میکروسفالی در بین نوزادان بررسی های بیشتری لازم است. بررسی علل بالقوه دیگر نیز ادامه دارد.

انتقال

ویروس زیکا از طریق گزش پشه آلوده از نوع آئدس (عمدتاً پشه Aedes Aegypti) که ناقل بیماریهای تب دنگ، تب چیکونگونیا^۵، و تب زرد نیز میباشد، در مناطق گرمسیری به افراد منتقل میگردد.

¹ Aedes

² Sylvatic yellow fever

³ Dengue

⁴ Auto-immune

⁵ Chikungunya

طغیان بیماری برای اولین بار در منطقه اقیانوس آرام (پاسیفیک) و در سالهای ۲۰۰۷ و ۲۰۱۳ (بترتیب در یاپ و جزایر پولینزی فرانسه) گزارش شد. سپس در سال ۲۰۱۵ در کشورهای آمریکایی (برزیل و کلمبیا) و آفریقا (کیپ ورد) مشاهده گردید. علاوه بر این، بیش از سیزده کشور آمریکایی بصورت پراکنده ابتلا به ویروس زیکا را گزارش کرده اند که نمایانگر سرعت گسترش جغرافیایی این ویروس میباشد.

تشخیص

تشخیص این ویروس از طریق PCR^۶ و جداسازی ویروس از نمونه های خونی امکانپذیر است. تشخیص سرولوژی به دلیل واکنش متقاطع ویروس زیکا با دیگر Flavivirus ها از جمله تب دنگ، نیل غربی، و تب زرد مشکل می باشد.

پیشگیری

پشه ها و کانون های تکثیر آنها یک عامل مهم ابتلا به ویروس زیکا به شمار میروند. پیشگیری و کنترل به کاهش تعداد پشه ها از طریق کاهش منابع (حذف یا تغییر وضعیت کانون های تکثیر) و کاهش امکان تماس بین پشه ها و انسان ها بستگی دارد.

روشهای پیشگیری شامل استفاده از دفع کننده های حشرات، پوشیدن لباس (ترجیحاً با رنگهای روشن) که بدن را تا حد امکان بپوشاند، و همچنین استفاده از موانع فیزیکی از قبیل پرده ها، درب ها و پنجره های بسته، و خوابیدن زیر توری پشه بند می باشد. یک راه پیشگیری مهم دیگر، تمیز کردن، تخلیه و پوشاندن ظروفی است که آب را در خود میدارند، از جمله سطل ها، گلدانها، و تایرهای مستعمل، بطوری که هر مکان مناسب برای تکثیر پشه از بین برود.

توجه خاص و کمک به افرادی که قادر به مراقبت از خود نیستند، از جمله کودکان، کهنسالان و افراد بیمار، لازم میباشد.

در هنگام طغیان بیماری، مسئولین سلامت میتوانند استفاده از اسپری های حشره کش را توصیه کنند. از سوی دیگر، حشره کش های توصیه شده توسط برنامه ارزیابی سموم و آفت کش های سازمان جهانی بهداشت^۷ نیز به عنوان لارو کش در مخازن نسبتاً بزرگ آب میتوانند استفاده شوند.

مسافران نیز میبایست پیشگیری های ذکر شده در بالا را برای محافظت از خود در برابر گزش پشه ها به کار بگیرند.

درمان

بیماری ناشی از ویروس زیکا نسبتاً خفیف بوده و نیاز به درمان خاصی ندارد. افراد مبتلا به ویروس زیکا باید به میزان کافی استراحت کرده، مایعات بنوشند و تب و درد را با داروهای معمول مداوا کنند. در صورت شدیدتر شدن علائم میبایست به پزشک مراجعه کرده و توصیه های پزشکی را بکار گیرند. در حال حاضر واکسنی برای این ویروس وجود ندارد.

پاسخ سازمان جهانی بهداشت

سازمان جهانی بهداشت، با استفاده از روش های زیر از کشورها در مقابله با ویروس زیکا حمایت می کند:

- تعیین و اولویت بندی تحقیقات بر روی بیماری ویروس زیکا از طریق گردهم آوردن متخصصین و مسئولین مرتبط
- تقویت نظام مراقبت ویروس زیکا و اختلالات بالقوه ناشی از آن
- تقویت ظرفیت در زمینه ارتباط خطر به منظور کمک به کشورها در عمل به تعهدات خود در راستای اجرای مقررات بین المللی بهداشت
- برگزاری آموزش هایی در زمینه مدیریت بالینی، تشخیص و کنترل ناقل بیماری توسط تعدادی از مراکز همکار سازمان جهانی بهداشت
- ارتقای ظرفیت آزمایشگاه ها برای تشخیص ویروس
- پشتیبانی مسئولین سلامت در اجرای راهبردهای کنترل ناقل با هدف کاهش تعداد پشه های آندس، از جمله تهیه لارو کش برای محافظت از مکانهای آب ساکن که با تمیز کردن، تخلیه، و یا پوشاندن قابل نگهداری نیستند.
- ارائه توصیه های لازم در زمینه مراقبتهای بالینی و پیگیری وضعیت افراد مبتلا به ویروس زیکا با همکاری متخصصین و دیگر سازمانهای بهداشتی.

^۶ واکنش زنجیره ای پلیمرز یا Polymerase Chain Reaction

^۷ WHO Pesticide Evaluation Scheme